

لسانِ گرو و کیر و خیل

عام لکھنی بیماریاں

درفاتی حکومت و انگلڈ وزارت ۽ نصابی بہر ۽ نمک ۽ گوں

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

لس گر و کس و پیل

نوشتہ

عاشق محمد

بلوچی بدل ————— الوری ساجدی

گندھانکنڈم

آغا نیر نیر خان : عزیز محمد بچی
صابی عبدالقیوم بلوچ : الوری ساجدی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوٹہ

بلوچی اکیڈمی کوٹہ	چھاپ کنوچ
قلات پرنٹنگ پریس - کوٹہ	چھاپ جاہ
۱۹۸۲ء	سرکار
یک ہزار	یکو
۲- روپے	بہا
محمد عارف	کتاب

شمارہ نمبر

لس گروکین ویل

(نادراہی)

اولی تران

ادا لس گروکین ویلانی (نادراہی) مطلب پنہنشین نادراہی انت کہ چہ
یک مردم غرا گرت یا چہ جازواں مردم غرا لگنت۔ نہیں ویل چہ
نادراہیں مردم غرا دم کش غرا درکانیت او دہی مردم غرا را گرت نہیں
نادراہ یا اچ آئی گڈبان درگ یا دست جنگ غرا چہ ویل درانت۔
نہیں نادراہی پنہن ہم ہست کہ آہان غرا پنہن چہ یک مردم غرا بہ
دوہی مردم غرا ہارت پنہن مسک ہم نادراہی آں تالان کنت۔ چیا کہ
آنادراہی آئی کرماں چہ یک ہند غرا بہ دوہی جاہ غرا برنت۔ او درنی
جیزانی تہا اوار کنت۔ نہیں نادراہی پنہنشین انت۔ کہ آہان لوک

چھ گنگڑھ ء ب مردمان زونت او آہاں نادرہ کننت۔

لس گروکیں نادرہی چونائی تہ باز انت بے اے کسائیں کتاب
 تہا ایوکا مزن مزین نادرہی آنی بارو ء ڈستہ بوتگ۔ مزین ویل بزاں
 ہما انت کہ مئے ڈیہہ ء مردمان ء زیات بنت۔ اے کتاب تہا ہے نادرہی
 آنی بارو ء المی یں گپ، نبشتہ کنگ بوتگاں تاکہ چریشانی وانگ ء چہ
 مردم چرنے ویلاں معلوم داروستی بنت او اہج ایسانی نشانیاں سر ء
 آہانی ڈس بلیت۔ چریشی مردم، دتارا اہج اے ویلاں رکھینک ء وٹال
 ہم سرپہ بنت۔ کتاب ء تہا بازیں ویلانی چلنج او درمان ء بارو ء
 بہتیں جہر نبشتہ انت۔

امیت انت کہ اہج اے کتاب ء وانگ ء مردمانی معلوم ماری زیات
 بیت او آپریشی المی پانڈگ زورگ ء کوشت ء کننت۔

گر نپک

گر نپک ہم پنچنیں۔۔۔۔۔ نادرہی ء کہ چہ یکے ء دوہی ء راگین

اے چہ ہتیں کرمانی سوب ء مان کیت ۔ اے کرم پنچوش کسان انت
 اے چہ ہامشین ء ابید گندگانیا انت کہ کسانیں چیزاں باز من کنت
 و پیشاریت ۔

دہے کہ اے کسانیکس کرم مردم ء رچور ء (جسم) تھا پترنت (دانا)
 تہ درازدہ روچاں تاں ہونانی تھا پہ وت ء ہندمانہنت امدان مان تیوگیں
 ہان ء تھا تالان بنت ۔ چہ درازدہ روچ ء رند مردم ء را گرچک ء
 دانگ درکانیت کدی کدی ویل ہشت روچ ء تھا ہم پر بنت ۔ اد
 کدی کدی دررچک ء بیست روچ ہم جنت ۔ گرچک گردکیں مردم ء
 سرباز دررکنت ایچ ایشی یک دو روچ ء رند سہر سہری دانگ دررکنت
 مردم ء را لرزگ کنت وتپ ء ہم برزبیت ۔ گرچک ء دانگ ادلی
 ء دیم ء پدا بانہراں (باہنیک) ارنند ء یادرنی سرء دررچنت لے
 گوردلاپ ء سرء ہم درکانیت ۔ بلے کموک ، ہتیں روچ ء رند دانگ
 آپ زورنت دپوکٹرو (چھالے) بنت اول ء پرکٹروانی ء آپ ساپ
 بلے رند ء زورترنت یک دو روچ ء پدجے دانگانی پچک (چھلکے)
 بازک بننت ٹھک بودگارند اے کوپل وت دور بنت بلے ہا جاگر

ۛ ٹپ ۛ نشان کوشنت اد آکڈ کڈ بنت - ہے کڈ چہ جان ۛ درن جاگاہا
دیم ۛ سرء زیات کوشنتت -

چہ کرمانی پنرگ ۛ بگرتاسل دردیگ ۛ دیں ۛ اثر نادرہ ۛ جان ۛ تہب
ۛ بیت اد چر آئی روہی مردمان ۛ ہے نادرہی گیگت - اے دیں پنچوش بگت
کہ اگر ایشی نادرہ یک چیز ۛ را دست بجننت - تہ آئی دست جنگ ۛ
سلامتیں مردم ۛ را ہم گرپک گیگت - پیشکا اے جبر الہی انت کہ گرپک
گپتگیں مردم ۛ را ہسپتال ۛ داخل کنگ بیت - اسپتال ۛ دیم دیگ ۛ
نادرہ ۛ رکھینگ و خیالداری ہم شرتر بیت او روہی مردم ہم چہ نادرہی
ۛ دست ۛ دور بنت -

نادرہی ۛ دیم ۛ بوڈکیں مردمان اکاں وتارا طک جتہ شریں
اوتارا زوت لمک بجانا -

گرپک وق بتگیں روچانی پیلو کنگ ۛ زندیلہ دنت بے ڈاکسرد میم
نادرہ ۛ پنچش درمان دینت کہ تپ ۛ ترندی کم بیت او ڈر جنجال
پیداک م بیت - نادرہ ۛ پنچش ورگ دیگ بیت آئی تاگت ۛ
محکم ہارنت - بے نرم او زوت آپ بوڈکیں ورگ بنت -

ندرہا ۽ شریوڈگا رند ہما گدان ۽ کہ آئی بیماری ۽ وہد ۽ پوشتگنت
 سوپنگ بیت۔ اگاں چو گنگ مہ بیت تہ آمان ۽ گر میں آپ ۽ تہا باز
 پہ جوانی شودگ بیت۔ ہما جاگہ ۽ کہ نادرہا و سپوک بوتگ اودا کرم
 کین درمان (فینائل) جنگ بیت چہ نون ۽ بہتیں سال پیسر گرپنگ
 ہر سال مان دنیا ۽ تالان بوت اچ ایشی ہزاراں مردم گون مرگ ۽ گودار
 بوتان بلے نون آپیم نہ انت۔ اے نادرہا ہی ۽ نون ہلاس کنگ بوتگ
 اے ردا یا جہد ۽ تہا دنیا ۽ بازیں حکومتاں بہر گپنگ اچ ایشی ابید
 بے ڈیہانی مردم ہم گون حکومتاں ہم دہگ بوتگاں۔ اد گون عقل ۽ کارکنان
 ۽ گون وتی حکومتاں دزلمکی گرتگاں۔ اچ ہے کوشمت ۽ سوب ۽ چہ
 نون گرپنگ باز کم ڈیہانی تہا گنگ ۽ کیت۔ بازیں ڈیہاں تہ پلہ ٹی آ
 اے دیں ہلاس کنگ بوتگ۔

چہ گرپنگ ۽ درستاں چہ شری پھریٹنگ جنگ انت۔ اگاں ہرکس
 تک بخت تہ اثر اے دیں نہ گیت۔ ماں کسان ۽ تک جنانگ باز
 الہی انت۔ اے حبر ۽ بات بدارت حارشتی میں یا مینوک درکیتگیں مردماں ۽
 تک جنگ مہ بیت مہریں کہ آشربیت گداں اٹرا تک جنگ بہ بیت۔

بازی مردم چہ ٹمک جنگا ترس انت - اے باز حرابیں جبرے - آبان
 بے سر پدیا ء چہ گر نپک تالان بیت او ہزاراں مردم بیران بیت
 مردم اکاں پشت ہم کینت تہ آدانی دیماں گر نپک ء ٹپ او شنت
 آپہ مام بد شکل جوڑ بنت -

۲۔ سلسلہ (لیٹی بی)

اے نادراہی ء راتپ وق ہم گشگ بیت - وق ء مطلب ء انت
 - بزاں بڈ ء تپ - اپح اے دیل ء بندات ء کو کو تپ ء بیت - پشما
 ایٹی نام تپ وق ایرکنگ بوتگ - ماں بلوچی مردم ایٹش ء سل ہم گشت
 سل ٹپ ء را گشگ بیت - کبئیں زمانگ ء مردم ایٹش ء مزین
 ہم گشت - مردیاں شہرانی مردم اے دیل ء را ٹی بی گشت اوچہ
 نام ء اے دیل نون زیادہ پہچہ آرگ بیت - اے نادراہی چہ نادرا
 ء جھلگ یا پشگ ء چہ دوہی مردمان ء گیت - اپح جھلگ یا پشگ
 ہر چنکس گچ کہ درکیت ، ایٹالی تھا سل کرم ہم درکانیت ادگرات ء
 سلامتیں مردمانی جان پشنت ، سل ء مزین اروض پھانی سر ء بیت

او اے پھپھیاں وہی مزین ہند ٹاہنیت۔ بازربائے گٹ گور ہوا ورتان
 تھا ہم رونت۔ ایشی کرم گوں درجان اوار بنت او بہ جان سلامتیں مردمان
 ء لگنت اے ویل ء کرمانی روبر باز دراج بیت۔ اگاں نسل ء نادراہ
 وہی بزین کجاں ڈکار ء سر ء بجنت تہ آکیں ربر ء ٹشک بیت
 بے آئی ء کرم تا بازماہ زندگ ماننت او گوں گوات ء دگ جاگہاں تاملان
 بنت۔ بازپد گوں مردمانی پازداراں (جوتے) لچنت او آہانی گیاں رونت۔
 باز دولتان ء دمال) ہم اے ویل گیت اگاں ولیداریں دولت ء سر
 مردم بوارت تہ مردم ء را ہم اے نادراہی گیت بے اے زانگ ء
 بیت کہ دولت ء شیرانی تھا ریل ء کرم سہت انت؛ پیشکا ہر وہ شیر
 چہ لہڑدیگ ء رند ورگ ببیت۔

ریل ء ویل بدان بدان ء جونجگ جنت و ردمیت اول سر ء ولیدار
 بے تاگت بیت او آٹرا گترن دشد نہ گیت۔ آئی ٹور (ورن) ہم
 کم بوان بیت۔ بوان بوان آٹرا جھگگ ہم کیت کہ گوں ایشی
 زیری (بلغم) درکیت۔ کموکیں آٹرا تپ ہم کنت۔ شپ ء وہا
 بلغم درکیت۔ او آسرا ء اپج دپ ء حون درکیت۔ یک زمانگے ء

س پنچیس دیں ۽ بیکھگ بوت کہ ایشی برورین دارونیت ار
 بے زن ایشی ہتیں باز شرب درمان ٹاہینگ بوتگنت۔ چوش کر
 اے۔ ایں۔ ست اپ ڈمان سین" اچ ہے درمانانی درگ ۽
 اے دیں بوت دورکیت۔ اگاں اول سر ۽ غلام کنگ بہت
 نادراہ ۽ زوت جان جوڑ بیت۔

اے خبرات کنگ ات کہ سل ۽ دیل و غلام شربیت او
 جہ ایشنٹ کہ اے دیں چہ پس و خاندان ۽ نیگ ۽ زمہگاں ۽ چو میرا
 ۽ نیہا نہ ریت۔ چہ سل ۽ رکینگ ۽ خاطر ۽ بائہ انت کہ
 ہر سال و تا ڈاکٹر ۽ پیش ہدایت جوانی درگ بوارت تاکہ آ
 دق تاگت ۽ نیہا ۽ اروش ۽ داشت بکنت۔ چہ بازارے بو
 د شریکیں چیزوں پہریز بکنت چیا کہ دکاندار دق چیزاں اچ صعب
 بگتا بیگ یک جاہ ایرکنت۔ و درتیں، تالیاں یکیں ڈول ۽
 آپان چہ شونت۔ پیا لیگا ایں گداں گون ایشاں پہک کنت۔ بے
 اچ اے چیان گنگ ۽ پد ہم پرواہ نہ کنت او۔ وراں ۽
 دیل پنچو تالان بنت۔ شیر مر دیگ ۽ زندکار مرز کنگ بیت

زہگان ء اسکوں ، بی سی بی ، ہمک جنگ بیت ۔ چیا کہ اے نہ
 آہن ء چہ نادراہی آن رکھینت بٹ چہ ہمک جنگ ء چہ رند پھر پرم
 الی انت ۔ اگاں سل ، نادراہ ء علاقا گس ء بوڈگا انت تہ آن رزان رزان
 دور ء کنگ بنت ۔ آن بان ہم دور ء بیت نادراہ ڈگار ء سرو
 گج بنت اد اے خاطر ء یک رزان ء ایر کنگ لوٹیت ۔ ہے رزان
 ء تھا کرم کشوکیں دوا ء جنگ بیت ۔ گس ء کہول ء دوری الی
 انت کہ آدرگ ، درگ ء چہ سروق دستاں جواں بشودنت و پبک
 بخت ۔ زہگان چہ نادراہ ء باز دور دارگ لوٹیت چیا کہ سل ء کرمان
 زہگان سرا باز زنت اثر بیت ۔ اگاں نادراہی سک بیت تہ نادراہ
 ء اسپتال ء برگ لوٹیت ۔

۳) سیاہ تپ (طاعون پلگ)

طاعون ء دیل ء رابلوچی ء سیاہ تپ گشت چیا کہ نادراہ ء راتپ
 کنت و آئی جان ء پوست سیاہ تری ۔ ماں اردو او فارسی ء اے
 دیل ء طاعون او من انگریزی ء پلگ گشگ بیت ۔

یہ تپ اصل ۽ مردمان دیل ۽ نہ انت بلکن مُشک ادراک
 (گھری) ادجنا ورنانی دیل اے او اے اول سرا مُشک آن ۽ گیت
 او پدا چہ مُشک آن - مردمان ۽ گیت - ایشی سوب ہما مُنگھنت -
 بہ مشکانی جان ۽ لچوک انت - وہے کہ آئشکان بلہ بدنیت او بہ مردمان
 تہا پترنت - چریشی اے دیل مردم ۽ راگیت -

یہ تپ ۽ کرم (جراثیم) ہنچش کسانجیں کرم ۽ کہ مردم ۽ نظر
 نہ ایت اش ۽ گندگ ۽ خاطر ۽ خاصیں مشین ٹاہینگ بوتگنت - چرس
 مشینان ۽ کس کتریں - جی ہم گندگ ۽ کانبیت -

سیہ تپ لس گردکیں دیل ۽ او بازسک او بیران کنوک ۽ نادر
 ۽ اول سر ۽ ایشی درست کنگ گران انت چیا کہ چہ یک
 ۽ ابید ایشی کل نشانی چو آدرگ نہ دشانی پیم ۽ انت ہوش کہ
 گرگ ، لرزگ جان ۽ درد سر ۽ درد سر ۽ چکرگ - زدان ۽ آ
 گپ کنگ ۽ وہد ۽ زدان ہنچو چوٹ بیت بگش مردم ۽ ز
 : شراب دارتہ - سیاہ تپ ۽ خاصیں نشانی استنت کہ یک
 تہا تادراہ ۽ جان ۽ سیاہ سیاہیں مُک درانت او آئی نان ۽

کلاڑگ رگھٹی، بندت اے بازورد کنت کتن کدی بگلاں ہم کلاڑگ درہب
 اگاں دیل و اروش زیات بیت تہ نادراہ چار پنج روچ و تہا بیرن
 بیت اگاں آتا وہ دوازده روچ بگوازفیت تہ آئی بچگ و امیت درکیت
 اے راستے کہ دیل ساری و مشکاں و گیت رند و مردان تالان
 بیت۔ بلے اے ویل چہ مردان دوہی مردان و ہم گیت۔ دہے کہ
 نادراہ بھکیت، یا مھیت تہ۔ باز جرس درکیت و آ رگ مردان رت
 ہہ مردم و مردان و سیہ تپ گرگ و نشان ایسن کہ نادراہ و
 گچ و گوں خون ہم درکیت۔ سیہ تپ و یک سیہی وڑے ہم بہت
 اہج اے وڑے بچک مشکل انت۔ مردم و جان و چہ مزین رگان ابید
 کناہیں رگ ہم بہت اگاں سیہ تپ و منگڑ مردے بے باگیں رگان
 بان بکسیت تہ مردم یک دو روچ و تہا بیران و بیت دہے
 کہ یک ویل و یک تیوگیں کلاگ و میتگ و را لگیت تہ ہما و گشت
 کہ اے ویل نوں و با جوڑ بوتگ۔ سیہ تپ بازیں ملکاں چہ و با و پد بوتگ
 اکرڈراں مردم و گشتگ۔ چہ شش صد سال پیسہ یورپ و سر و اے
 ویل و اروش کرتگ ات۔ کہ چرشی دوکرڈر پنجاہ لکھ مردم گاڑی بوتگ

ات انت۔ بازی شانہ مردم و چه زیات بیران بوتگ ات منت
 بازی متنگاں چه یک مردم و ہم باقی نہ منتگ۔ ماں پاکتان اور ہندوستان
 و ماں پیسریہ تپ و با و پیا مالان بوتگ ات۔ اے ویل ات۔
 و ۲۵ سال و روانہ بوتگ۔

ایشی ہر جان یک کرد و پنجاہ لکھ مردم بوتگ۔ خدایا انسان کو را
 عقل راگ۔ اور علم ہم پر خدائی ہے داد و نبی آدم و دن رکھینگ
 و خاطر و دربان ثابتگ ات ارح ایشا کے تہ تک انت۔ چریشی
 مردم و تہا یک خاصیں رکھ و پیداک بیت۔ وہے کہ سبب تپ و
 جس (جراثیم) مردم و جان و تہا رنت تہ اسے رکھ ایشا کثیت
 و ہے وڑ و مردم جہ اے ریل و و تارا را رکھینت۔ ارح
 تک و ابید ہتیں انجشیں دوا ہست انت کہ آہم چه ویل و دور درگ
 و ارح آہی رکھینگ و خاطر و کارمرز کنگ بیت ہے دربان و سوپ
 و چه سبب تپ و زبان کم۔ بوتگنت یک پنشنیر وہے ہست
 ات کہ اے ویل و نادراہ آن چه صد و نہا وہ دوزدہ مردم پشت
 کپنت۔ بے قول خاطر دگ و رنت، صد و تہا ۹۰ مردم زندگ

مانت و ۱۰ یا دوازده مردم ویل و ہجان بنت۔ بے ایشی شرط ہیشت
 کہ چہ ڈاکس علاج کناٹنگ۔ بےیت۔ چونائی و اے ویل و نام
 زن برے برے اشکنگا ایت بے ہنچو کہ پیشی مرواں گشتہ کہ گذگاتہ
 اے ویل ہاس بوہ بے ایشی پکر بلہ دیگ جوان نہ انت چہ معلوم
 کہ کدینا اے پدا اروش بیاریت۔ اد مردمان زیان بدنت۔ ایشی دارگ
 و خاطر و جہد برجاہ دارگ المی انت۔ چیا کہ اے حبر المی انت تاکہ
 ماں ملک وگاں مشک ہست انت سیہ تپ و ترس ہم مانیت

(۴) مزنیں پشانک

فلو
 پشانک یا کلگ و بازی سکیں وڑ و را انگریزی و فلو گشگ
 بیت اصل و اے "رن فلواں زا" انت۔ مردم و آسانی و خاطر
 ایش و فلو گشت۔ اے ہاز گذگیں نادراہی و ہر دوہمی سیمی سال
 و دہائی ڈول اختیار کنت ہاز پد تیوگیں دنیا و را رست رپا دانگ او
 سجیٹ جاگہ و آں تالال بوتگ نادراہی و را دبا ہا وخت و گشگ
 بیت کہ ایک شہر و شری بہر و وقی دست و بکت۔ فلو و سوب

ہم کان کسائیں کرم (جراثیم) انت کہ ڈاکٹر ایشان ء وائرس گفتند
 ہر دین ء وائرس جتا جتا بنت - ہے پیم فلو ء وائرس ہم چہ آ دگر
 آن وائرس ء جتا انت -

بلے اے دین ء وائرس یک پیم نابکن بازوڑ انت ہے سوب
 انت کہ اگان یک زمانے ہے نادراہی ء یک بیمار ء را پانڈگ دنت
 تہ المی انت کہ فلو ء دوہی نادراہ ء ہم پرک بہ گیجیت -

فلوچہ یک مردم ء دوہی مردم ء روت آچوش کہ دبے نادراہ
 جھلگ یا چشگ کیت تہ گول دم کش (سائس) نادراہی ء کچل رنہ
 ہم درکانیت و تالان بنت او جان سلاتیں مردمان تہا پسترا انت کہ فلو
 نادراہ ء دست ماں دگ، لزماناں لگیت تہ اے ڈول آئی جس بہ جان
 جوڑیں مردماں روت او آدان ء نادراہ کنت -

فلو و تارا پدڑ کنگا پچ ریر نہ کنت - آئی کرمان لگگ ء دوہی روج
 ء مردم بیمار بیت او آڑا سک تزنیں تپ ء گیت - او آئی بند بن
 درد ء کنت آئی سرین ء (کمر) باز درد بر بیت آڑا جھلگ ہم کیت
 نادراہ لہتیں روچانی تہا چٹ بے واک بیت - چونائی ء نادراہ ء سینگ

نیک خراب نہ بیت۔ او نکاسری تاگٹ ء بیت بے بے پروائی ء فلو
 نینگ ء ہم روت۔ اد نادراہ ء واسطہ باز جنجال پیدا ء کنت۔ فلو ء
 ماداد لس گنگ ء یک پنگ ء تھا مشروبوڑ بیت بے بے تاگٹ و
 بے واک پنج گشت نہ کنت۔ چونہ آٹرا گردگ و چرگ ہم نہ لوٹیت۔ تاں
 بہتیں روچ سہرگ ء (آرام) زند آٹ بے واک دور بیت اگر سہرگ ء
 گوں آٹ وردن جوان بہنت تہ آٹ تاگٹ نروت وار بیت۔
 بہتیں نادراہی سپنیشیں انت کہ اکاں آکس ء بہنت تہ وقی وخت ء
 جنت یلہ کنت گراں دور کانت۔ اہج درماناں نادراہی آئی تندی
 گٹ بیت او آچہ نوکیں جنجالاں بہتیت بے نادراہی وقی جاگہہ ء کوشتیت
 پجرے ویلاں یک فلو انت۔ ہر کس ء کہ اسے ویل ء گیت آٹرا ہاندات
 کہ آدتی تہت ء کرو گوزا سزیری (بغم) او برگ (تھوک) نہنت تاہمکہ
 آٹ نادراہی ہندگ مردمان ء نہ گیت اکاں آٹرا جھکگ یا چشگ بہتیت
 تہ ہاندات کہ آدتی وپ و پونز ء سر ء رومال ایرہ کنت، چرے
 ڈر ء نادراہی ء جس گوات ء، تہا تالان ء نہ بنت۔
 نادراہ ء لوٹیت کہ آچہ سارتی ء (سردی) وت ء را بہ رکضیت

آپ - شیراد چاہ ۽ بہیں آپ ڈیں چی آن ہرچی کہ وارت کنت ،
 زمیں وشرین درا کاں بہ وارت - وئی تماگت ۽ برجاہ بداریت او
 دستاں پشودیت او آماں پہک و ساپ بداریت - اگاں نادراہی
 وختے ۽ ماں بٹت کہ ڈاکر دیراں بیٹت تہ نادراہ
 کلاک ۽ زند اسپرن ۽ یک بھی ۽ : وارت گوں آپ ۽
 ۽ - چریشی آئی جان ۽ درد کتربیت اد تپ ۽ کیس سنڈیت
 نہ سست تہ آئی زور کتربیت ودرمان ۽ اے کاس، توہیں بزاں
 مردم ۽ خاطر ۽ انت اچونائی ۽ ہازن ڈیہاں مردم دت ۽ را ہر سال
 چہ رکھینگ ۽ نمک ۽ جنت - اے شری جبرے کہ مردم و تارا نمک
 جنائنت - جان سلامتیں مردمان ۽ باید انت کہ فلو ۽ روچاں آ ہنجشیر
 جاگہاں نہ رونت کہ ادد ۽ مردماں پچی بیت ہنچو کہ میشرہ و ہے وڈیں
 چہ ہے وڈ ۽ چہ گس ۽ ٹون ۽ رزانانی نہا ورون ورگ ۽ پہرنہ گ
 المی انت وئی دپ ۽ نادراہ ۽ دپ ۽ کرا برگ نہ لوٹیت -
 ۽ گندوچار ۽ زند صابون ۽ دست خودگ لوٹیت -

دکالی کھانسی، کرہ کٹو زہگانی نادرہی اے کس گندگ پنخ سماہیت
 سال ۷ چکان ۶ شرات (گیت) ایشی سوہ ہم جس (جلاشیم) انت۔
 اگاں یک نادرہیں چکے راجھلگ یا چھگ بیت پر اہج آئی دم کش
 ۶ جس درکانیت و بہ جان سلاستیں زہگانی گٹانی تہا پسترات ار
 مورد ۶ مزن بوان بنت۔ نادرہیں چک ہرجی ۶ کہ دست بہ جنت
 بے جس برائی پخت۔ دہے کہ سلاستیں زہگ بے جی آل دست
 بنان ۶ نادرہی آدان ۶ ہم گیت۔ باز پد اے نادرہی ہتھی
 روہج ۶ تہا پتر بیت۔ برے برے پنخ روہج ۶ او کدی کدی
 نادرہی پتر کنگ ۶۔ بیت روہج ہم جنت۔

کرٹو ۶ جھلگ اول سر ۶ چونائیں جھلگ ۶ پیم ۶ بیت سماں پانزہ
 روہج ۶ سک ترن بیت۔ چدورند آر ۶ جھلگ ۶ لہر گرت
 ایک دم یکش ۱۰ بگر تا ۱۵ بر جھکیت چرے سوہ ۶ اہج آئی
 پچھاں (پیمپڑے) باز گوات درکیت او اسک تکاسر بیت آئی
 دم سوز تریت او آئی ساہ بند بیت۔ چرے سوہ ۶ آمزینی

آہ سرد و تی پھپھانی تھا بارت ہے وہ و اہج آئی گٹ و غیر
 نوارے درکیت ہے توار اے نادراہی و یک لس نشانی و باز
 و زہگانی جھلگ و وہ و دل ہم روت اور اہج آدانی اجوز
 (معدہ) زرد زردی پس (مادہ) درکیت - شہ و اے نادراہی و توار
 زیات نیت -

کیکو و تی رخسار و جنت و یلہ کت گزراں روت - ایسی پس وہ
 جہل روج انت بے بازہ اے تا دورے ماہ یا کتر ہم بین
 اگاں بے بردانی کنگ بییت تا درگ جنہاں ہم گرت اگاں گس
 تہا یک زبے راکر کو بگیت تہ گس و آدرگ زہگان و ہم
 گرگ و ترس و بین ہیشکا المی انت کہ جان سلامتیں زہگان
 و پہ نادراہ و دور دارگ بییت بکن بھی ہی آن و کہ
 ولت یا دست جتہ آدان و ہر جان سلامتیں زہگان دور ایرگ
 و دور دارگ بییت -

چرناں و اگاں یک زبے و راکر کو بگیت تہ
 دوہمی بر و نہ گیت - اگاں بییت ہم تہ آئی شدت ادلی ہم

نہ بیت - اہج ہرے ناراہی ء زہگان ء رکھنگ ء خاطر ء نمک
 ہم جنگ بنت - اگان یکے زہگے رامک جنگ نہ بوتہ تہ آئی سرؤ
 ناراہی زور یا کم کنگے ء نمک ہم بہت انت - کرکٹو ء ناراہ
 ء جھگ باز کیت پینکا آ باز کم تاگت بیت آ تاگت جلاہ درگ ء ناراہ
 اڑ ء تاگت دار ار زدت جان ء سکوکین درگ درگ بیت
 ناراہ ء درگ چک چک ء (کم - کم) بے باز درگ بیت۔

۶ گلو (گوش گوات)

کن پھیڑ

بنی آدم ء جان ء سہ پنچشیں از پہرہ (جوڑا) بہت انت کر آ
 گج پیدا ء کنت - اہج ایٹاں یک ازیند ء (جوڑا) زدان ء جبرؤ
 دوہی کلاگور ء چہ کو جہل تر اورسیمی گوشن ء دیم ء انت اے گوش
 ء دراہیں سرد گوراں چاگرد کنت - اہج اے بندانی یک حسرت ء
 (غدر) چہیں گوش ء کرا انت - ہمیں مزینیں از بہہ ء الماسگ
 (گوات گرگ) (سوجن) گوش گوات رکن پھیڑ) گنگ بیت -
 کدی کدی یک گوش ء از بہہ او برے برے بر در گوشانی از بہہ

الماس انت - اے ہم مس گرد کیس نادراہی و اوزیاتر زہگان و گرت
 برے برے ہا جنک و بچگان و ہم گیت کہ آنوک رسیدگ
 (جوانی کی عمر کو پہنچنا) بودگا انت یا نوکل انت (نوخیز جوان) ہے
 جنک و بچگان گوش و ازبہانی آلماسک و گون آوانی ہفتبر
 جان برہم آلماسنت کہ جر آوان آلمانی زالبوی اوزسنگی پہم آرگ
 بیت - دہے کہ ناراء و جھلگ یا چشگ کیت تہ آہج آوانی
 پوتزدپ و گون دم کش و ادار کسان کسان گچ چٹ گرت
 ہمیں گجانی تھا ہے نادراہی و برس بنت -

چریشمی گوش گوات سلامتیں زہگان و ہم گیت جان جوڑوں
 زہگ و تھا اگاں گوش گوات و برس بہ پستراں تہ ۲۱ ریز
 و تھا آندراہ بیت او آئی گوش با از بہ آلماسیت - ہے
 گرت ما گردن و ہم کیت - جان و ہم بہر و ہرچکہ از بہ کہ
 ہست انت آوانی سر و ہم اثر و کیت گوات گپتگیں
 از بہ درد ہم کنت او زہگ و را ورگ و دہد و باز جنجال کیت
 نادراہ و تپ ہم کنت او سر و ہم چرتیت - لیتیں روچ و

زند آلماس یلہ دیگ ء بنا کنت - نادراہی زیات بیت تہ نادراہ
 ء دل ہم روت - اے نادراہی یک ہنگ ء تھا یلہ ء دت -
 گلوکیں نادراہی ء نہ انت او مردم ہم ایشان ء باز بلائے (مزن)
 نہ برنت - او ایشی پردانہ کنت - اے نادراہی لس ہا زہگان
 ء گیت کہ آجے تاگت و نزر بنت - نادراہ ء کز ء نزدیک
 او دروکیں زہگان ہم اے دل گیت اگاں زہگ چہ نادراہ
 ء دور بنت تہ دل آمان ء نہ گیت چیا کہ گلو ء جس پچیں
 او گوشیں گوات ء تھا زندگ نہ مانت او زیات دور گشت
 نہ کنت - اے راستے کہ گلو باز کسانیں نادراہی ء پدا ہم نادراہ
 زیات سہرگ ء لوٹیت آہ و ردن ہم شرد زم بنت - ہے
 زہگان ء ہنجیں درمان دیگ بنت کہ آتپ و درد ء دور
 کنگ ء خاطر ء زہگان ء دیگ بوت کنت - بے درمان چہ ڈاکسر
 طیبان ء چہ جت کنگ ء زند دیگ بیت -

(۷) اسپیت باد (کوڑھ)

اسپیہ باد ہم س گردکیں نادرابی آن گوں اشمار بیت بے ہر
 آدگ س گردکیں نادرابی آن پیم ء زوت نہ گیت - اگان یکٹار
 سلامتیں مردم ء گوں اسپہ باد نادرابہ آن تاں قرینیں بگوازینت - او و آ
 جان جوڑی ء خیال ء ہداریت - تہ آڑا نہ گیت - بے جان سلامتی او
 پہکی ء خیال ء ہداریت گڑاں آڑا ہم گیت -

نادرابی ء کرانی جان ء پترگ ء رند ہم دیں مدان مدان ء
 گران کنت - کدی پنج سال و باز پد انگت زیات مدت ء و تارا
 پد کنت بے پیم ء اسے نادرابی پہ زوت و اشتابی جان ء تہا
 تالان نہ بیت او نادرابہ ء و قی علاج ء خاطر ء باز وخت ریت
 پہ اسپہ باد ء نام گرگ ء آئی نادرابہ ء ہنجیں درشتم
 ء دیباکیت کہ پہ بے حلاجی ء یا مردمانی - سک دلی ء سوہا
 ء نادرابی ء آسری منزل ء رستہ او آئی دست و پادانی
 لنگ گتگ و دور بوتگنت او آسوک ء کرا نشنگ و او دتی

پاں پیش داریت اور بندگ ء لوبت - ابرج اے نادراہ آن
 ابید باز پنچش نادراہ ہم بہت انت - تنگی آنادراہی ء آہر
 نہ شنگ انت اور گندگ ء جان سلامت اور شرار ء بنت
 یا آمان جان ء نوک راگ بنا بونگت - پنچش نادراہ آہم
 پارگ ء لوبت - ایثانی اشار ہم کیں نہ انت -

اسپیہ باد ء لس نشانی

نادراہ ء جان گیشتریں بہرواب ء تہارزت - آوانی سل ء سر
 ء اسپتیں یا سہریں مگ نندت - آ اگان ڈک بہ لگیت تہ
 آڑا در معلوم بہ بیت - ہے سہریں واسپتیں ٹکانی نیام دگر کان
 کسین ہک ہم بنت کہ ایثانی رنگ زردوڑ ء بیت - باز مردم
 ء اسپہ باد ء ٹکان ء گلاک (پھل پھری) زاننت - اسپہ
 باد گلاک ء ٹکانی تھا اے پرک بہت کہ اسپہ باد ء
 مگ ء سرا اگان سوچن (سوئی) بجن تہ آڑا معلوم نہ بیت
 بلے گلاک ء مگ سوچن جنگ ء چہ پدرو بیت - گلاک ء

ہلک زخم دنازرک بنت رہے کہ باد و ہلک و کرہ اور
 بوڑ بیت۔ باد و نادرہ و سود رونت اور آئی جان و کسا
 کسانیں کلاڑگ (گلشی) درکانت۔ آئی تران لٹک گٹ و روت
 اگان زوت علاج کنگ مہ بیت تہ جان ٹپ بیت آئی پوز
 جہل کپیت او آئی شکل بدل بیت۔

باد کنوکیں یک نادرہس و انت نادرہ و باز دگ ویں ہم گرت
 کہ چرے سوب و امریت۔

اصل و بار و در و رنت ایشان باز نشانی تریک بیم انت
 بے ہتیں نشانی جتا جتا انت، اولی ڈر و تھا نادرہ و جان و
 در و ڈکیں کلاڑگ رنیں جوڑ بنت۔ اور ریم کنت۔ بے اداب
 کنگ و سوب و آرا درد معلوم نہ بنت۔ آئی پوز کپیت
 او آئی ہسانی (بھنویں) سود رچنت دست و پادانی تنگ رنت
 و کپت آئی شکل، شیر و پیا جوڑ بیت کہ مردم پوز آئی ترنت۔
 دوہی ڈر و اسپید باد و زرد داگ و ریشانی سر و نہ بلکن گوشیت جان و رگ

گوشت د ازبہہ آنی سرء زیات اُردش کنت - نادراہ ۽ جان
 چٹہ داب کچیت - آنی گوشت سٹریٹ د نظر نرود بیت - دست
 سنکٹ (سخت) اکڑے ہوئے) بیت کنگ جوت ۽ بنت -

اسپیہ ۽ باد ۽ سوب یک خاصین جرس انت ایٹی ڈل
 ادلی سرء ۱۸۴۲ء رستگ ات - ادلی زانگ مردم چه باد
 نادراہ ۽ پنجو ترس ات انت کہ سنگ جت د چه شہرء درش
 کرت انت - اد اے بزکار چه شہرء درماں گی بان د کوہ دیمانت
 ات - باز مردم ۽ آن اگان ایٹانی سرا ۽ بزگ کنگ ت آوان
 ایٹانی نان درگ دور ۽ دور ۽ دات دشٹان باز دید ۽
 زند بنی آدم ۽ اے رنج د دور ۽ علاج درکنگ ۽ چن د لاپنج کرت
 د طیب ایٹان ۽ خون ساپ کنگ ۽ دوا داتماں - اے درمان ۽
 لس مردم ہم زانیت - اے درمان نہا نوشت - گدر - جراثم
 اد منڈ ۽ بورگ ہورنت - ہندانی ہم باز جاگہان ہے دوا کارمز کنگ
 بوڈگا انت -

لوگرا درچک ۽ گواز ۽ تیل ہم درکنگ بوت - نادراہ ۽ دتی جان

مُش ت۔ بے نوں چدر شتر او زوراکیں درمان مابینگ بونگ
 بے دوا ۽ پیلہ میں نام تہ باز دراج انت۔ مگر ایش ۽ دوا دی
 ایس گنگ بیت۔ اگان اسپہ باد ۽ علاج چو بندات ۽ گنگ
 بیبت تہ نادرہ زوت جوڑ بیت بے چہ جوان لوڈگ ۽ باز
 زند ہم آٹرا درمان درگی کیت۔ چرس ۽ دوا ۽ درگ ۽ نادرہ
 ۽ جان ۽ ٹپ ہم شربت نوں تہ داسر ماں اسپتالاں۔ سترگیں گشتاں
 دور کنت او ٹپاں پاچنت۔ اگان نادرہ ۽ بد خراب بنت تہ آبان
 ہم اپریشن کنت دشر کنت۔

اسپہ باد ۽ دیل ۽ بار ۽ مزوم سے لس جبران زانت۔

(۱) اے ویل ۽ علاج نیست۔ اے راست : انت :

(۲) اسپہ باد ۽ نادرہ ۽ زہکانی حون ۽ تبا ہم دیل اور بیت آوان
 ۽ ہم المی ۽ ہم دیل ۽ گیت۔

اے ہم دروگے۔ چیا کہ اسپہ باد ۽ نادرہ ۽ زہکانی حون
 پیک و ساپ بنت او آفانی سر ۽ ایشی اثر بالکل نہ کیت۔

اصل ۽ چک کسان او نازک جان وٹہ بنت ایو کہ اسپہ باد

نارہیں دیں آدان ء نرت تر گنت۔ ہے سوب ء آدان سرء
 ہے دیں اردوش کرت کنت۔ پیشکا الی انت کہ اگان پس دمان
 ء ہے نارہی لگیت تر چک چہ آمان در دارگ بنت۔

(۳) اے ہم نکت انت کہ اے دیں نرت مردم ء راچہ یکے درہی ء
 گت ۱۰ اے دیں باز کم مردم ء راگیت۔ او چہ سالانی سال رند مردم
 ء راگیت او ماں ماں ء ودیت۔ اے مطلب ہنچس بوت کہ نارہ
 ء علاج ء خاطر ء بازوخت رسیت۔ اے دگر جبرے کہ دیں راچہ
 بے زانتی او لچ ء چہ دتی . . . . چیرین ء برت ہے دیں
 ء نارہ ء بونز ء چہ آپ باز رجیت ایشانی تہا نارہ ء جس ہم
 دنت آمان ایشانی تہا ہم جس مورنت۔ پیشکا آڑا اسپتال ء برگ
 الی انت۔ اگان دیں نوک بنا ببیت تر چہ ڈاکسر ء موکل ء گس ء
 ہم جلع کنگ شر انت۔ پاکستان ء اے دیں ء مزائیں اسپتال
 کراچی انت او فیصل آباد او بالا کوٹ ء ہم اسپتال است انت
 درہی ڈیہاں علاج ء گوں نارہ ء دل ء چہ جس و لچ ہم کشگ
 بیت اگان آئی دست و پادشرباں تر آشا کار ء سرء

جنگ بیت - ہمیشی گون آن سپادان ء سرپہ کنگ ء بیت کنگ
 ء شربوڈگا چہ پے آن چہ آن مر ترسنت او نا آن زہگان نادرست
 بہ کناں -

(۸۱) سہرک - (خسره)

سہرک زہگانی دیں اے - ایشی سوب ہما جس (جرٹھے) ات کہ آبارک
 و گندگا نہ کانت - آگوں دور گند ء ہم باز پہ منسل گندگا کانت
 لس گندگ ء چرے دیں ء نادرہ بیران نہ بیت - ہر کجام زہگ
 کہ چہ سہرک ء مرنت آن مرگ ء سوب دگر بیماری اے بیت
 چو کہ نمونیا دایندگ نادرہی -

اگان یک دیں دیں چلے ء جس بہ سلا متیں چک ء برونت
 تا یازدہ ریح ء آزہگ ء راجح نہ بیت بلے سہرک ہجر
 زہگے ء جان ء دل انت دوت انت اد دتی زہر ء تالان
 چہ یازدہ ریح ء رند دیں دت را پتر کنت - دیں ء بنا بردگ
 چہ زہگ ء راتپ کنت - آن چم سہر بنت ہمیشی ء اش

۱۔ سہرک گنگ بیت، اور اس اش لوخجان بنت آدانی پونز ہم رچیت
 اور آئی گٹ مٹک بیت مریم اے زاننت کہ زبگ ء را پشانک
 ء گتہ ہمیشی ء آڑا تپ گرتہ۔ بے تپ سہرک ء خاصیں نشانی اے۔
 کہ چریشی ویل پہچہ آرگ بیت۔ نادرہ ء جہلی لٹ ء تہی ینرگ
 ء لہنیں نیلیں داگ درابنت۔ ہے داگ آن چہ رند نادرہ ء راکسان
 کسانیں سہرکیں دانگ درکانیت اے دانگ پیسز ء پیشانی ء درپکنت
 دپا دراہیں جان ء رونت۔ اول سرء اے کم بے پدا باز بنت
 اور "بز" ہم بنت اور رند ء چہرہ شگ ء دڑا بندت۔ تپ ہم ترند
 بیت۔ نادرہ ء حشکیں جگ ہم کیت اور چم "بز" بنت اور آدانی سہری
 زیات بیت اور ایٹاں چہ اس باز رچیت اور دیم ء آسماسیت
 اور جان ء چارشت دارت۔ سہرک ء دانگ چار ء بگرتا ہپتگ ء
 بلنت۔ پدا تپ ء یلہ کناں کنت اور پونزو چمان چہ آپ ء رپگ
 ء بند بنت۔ سہرک اگاں یک برے سر گیت دوہی پدا نہ گیت۔
 سہرک دن روچاں پرد کنت گڑاں ختم بیت بے ڈاکسرو طیب پنچیں
 اور دینت کہ آچ آئی دیل ء ترندی کم بیت۔ اور گہ نادرہی نہ

گرت۔ ڈاکسرائی کرایک ٹک ۽ ہم ہست کہ آ باز بر نادرہ ۽ را
 دیل ۽ وہ ۽ جنت چریشی نادرہ شربیت او آئی غارشت او
 سبجگ ہم گٹ بنت چہ سہرک ۽ زہگان رکھینگ ۽ خاطر ۽ المی
 انت کہ آواں ۽ اے نادرہی ۽ ٹک جنگ بییت۔ ہنچو کہ مان ڈی
 ڈیہاں ٹک جنگ بییت۔ اگاں یک برے ٹک جنگ بییت
 سہرک کدی پدانہ گیت اگاں گس ۽ یک چک ۽ را سہرک
 بگیت تہ گس ۽ صفائی و پیکہ ۽ باز خیال دارگ بییت۔ نادرہ او جا
 دارگ بییت تاکہ آ رگ چک رکھینگ بسنت تان یازوں رپرچ ۽ گس
 ۽ ایندگ پکان ۽ اسکول ۽ روگ ۽ میلنت۔ کسانیں او ہیری تارہ
 ۽ شری درگ دیگ بییت شری درگ ۽ مراد ہنچش انت
 کہ نادرہ ۽ تاگت برجہ دارگ بییت او آدی ۽ گوں درجہ
 (مقابلہ) بوت بکت درگ ہنچیں بنت کہ آئی آجوز خراب
 بییت چیا کہ سہرک ۽ نادرہ ۽ اگاں پرچ یا لاپ روگ
 نادرہی بگیت تہ آ باز بے تاگت بنت۔

(۹) گرہیں تپ (محرور بخار)

مبارکین تپ | شہریں تپ
 وتی تپ | پہکیں تپ

گرہیں تپ ء مطلب سوچکیں تپ ات۔ چیا کہ اے تپ بازترزد
 نیز (محرور) بیت۔ پیشکا ایش ء گرہیں تپ گوشگ بیت، اے
 تپ ء رامدی یا ہلتی تپ ہم گوشگ بیت۔ چیا کہ اے وتی
 ہلت ء پورو کنت۔ گڑاں یہ دنت۔ الیشی انگریزی نام "ٹائیٹن" ^{ٹائیٹن}
 انت اے تپ چہ خاصیں جرس (جرژم) ء سوب ء مردم ء
 راگیت۔ اے جرس وردنی چہ آیاں گوں اوار بنت ولاپ ء
 تہا رونت او پدا خون ء ہوار بنت۔ بازیں ودہی دیلانی
 دڑ ء اے ہم چہ مکسکانی سوب ء تالان بیت چیا کہ مکک
 نادراہ آنی ہس یا گو آنی سرء مندنت و پدا بہ درگانی سرء
 کانتیت۔ آیاں خراب کنت۔ ہرکس ہنے چاتانی آپ ء بوارت
 دیل آٹرا مان بندیت۔ جان ء تہا جرس آنی پترگ ء (داخل)

وہ دوازدہ روچانی تھا مریم نادراہ بنت پدا جری مریم روچانی
 تھا روت یا نازک ۽ رپتہ ۽ تھا وتی لوگ جوڑ کنت اور
 وتی آدگ کار ۽ چوداں کنت۔ گرمیں تپ ۽ نادراہ اول سرور
 جان تھا درد ۽ زنگ ۽ جنت۔ آئی سروک درد کپنت اور
 آئی جان و اشکرا سوچیت آشا شری ۽ سرور و اب ہم نہ ایت
 او آشا کثرن د شدہم نہ گیت۔ بہتیں مردمانی پوز ۽ چہ سول
 درکیت نادراہ ۽ لاپ ہم خراب ۽ بنت۔ رند تر ۽ نادراہ
 تپ زور یوان ۽ بیت تال بیت روچ ۽ تھا دیل باز تر
 بیت۔ نادراہ باز نکاسر و بے تاگت ۽ بیت۔ آدم پکک
 روبرکت ۽ آئی کلک (کال) سہر بیت۔ بہتیں روچ ۽ رند
 ۽ لاپ، سینگ او مک ۽ (پپٹھ) سرور ہورت ہور
 رنگ ۽ دانگ درکانیت۔ روتانی تہہ ریش بنت و ہے کہ
 تیز بیت تہ نادراہ رٹہ بیت (بے ہوشی میں باتیں کرنا) ہر
 دیل وتی سیمی ہینگ ۽ اول سرور سر بیت تہ آئی تھا کتی
 کنت و پدا یلہ دنت۔ باز پدا چریلہ دیگ ۽ رند تپ پدا گ

زوت یدہ کنت - ۛ نون ء اہتیں سال سرگرین تپ روزنگ
 ء خاطرء خاصیں درمان نیست ات - طیبیاں خاکس جو بکلاں
 گاڑ زبان خبازی عناب" آپ ء تہا لہڑرات و نادراہ آن نارین
 بے نون ایثی خاطرء باز شری مارو جوڑ کنگ بوتگاں پھوش کہلورڈ
 ماسٹن - اے وراچہ ڈاکسریء گشگ ء پد کارمز کنگ بنت تہ
 جانت نہ تہ اہچ ایٹاں باز فقان رسیت چیا کہ ڈاکسر پہ
 حاب ورا ء دینت اد پنچشیں چی ہم نادراہ آن دینت کہ آسے
 درایانی خرابی آن کشت اہچ اے ویل ء بچگ ء خاطر ء
 پہگ ساپی الی ات - درگ ء چی آنی ء چہ مکساں دوردارگ
 لوٹیت ، شیرچہ لہڑدیگ ء پددرگ لوٹیت آپ ہم ساہیں کلورڈ
 کنگ الی ات - دراہیں کپ کرتگیں چی درگ مہ بنت اگاں
 گس ء تہا کس ء نادراہ بہنت تہ آنی آپ دست و لانک
 بونج ء سرء چون دور دیگ بہیت - نادراہ ء سرء مردم وئی
 دستاں گون صابون ء پیشو دنت -

۱۰۰، موسمی تپ (ملیریا)

موسمی تپ دنیا ۽ گرم و نمبی پائیں دمگانی مادراہی ۽ بے اے
 مٹوم ۽ وتارا ایوک تاں ہے حلقواں بند نہ کرتگ۔ بلکن بے نہیں
 دمگال ہم سرپوتگ۔ یک زمانگے ۽ اے باز زورت بے نوں دنیا
 ۽ سرپیں قومان ایشی زور پردشتگ۔ اے ویل جناور و
 مرگان ۽ ہم گراگت۔

ملیریا اے ویل ۽ انگریزی نام انت۔ پاکستان ۽ راہی بولی
 آئی تہا ایش ۽ موسمی تپ (بلوچی، جاڑی و بلوچی) نوشی (سرائیکی)
 باری دابخار (اپنجاب) او موسمی بخار ندھی ۽ گشگ بیت۔ اے ویل
 ۽ سوب ہم یک خاصین پشگ ۽ (مچھرا) جس انت ہے پشگ ہرکی
 ۽ بوارت تہ آئی حوناں پوشیت۔ ہے حوناں تہا اکاں جس بیت
 تہ آہم پشگ ۽ دپ ۽ تہا رونت پدا ہم پشگ جان سلامتیں
 مردم ۽ را بوارت تہ ملیریا ۽ جس جان سلامتیں مردم ۽ حون
 ۽ تہا ادار بنت او اودا رنگ و رسیدگ ۽ بنت، ہرپیں کہ

جس زور بنت تہ مردم ء را میریہ دزگیر کنت - سرء نادراہ ء باز
 سارقی لگیت پدا آڑا تپ کنت او تپ تا ۱۰۵ درجہ ء برزا روت.
 آئی دل ہم روت کبیں دیر ء آئی گوں حیران شلمخت (سرابور) بے
 چریشی تپ ء کم بیت او نادراہ کو سہریت - او حالت تا ۵
 ر ۶ کلاک ء بیت او پدا لرزگ ء رند تپ ء گیت اے دیں
 ء مدت ۳۱ یک ہینگ ء بگرماء ء انت بازبر اے تپ یک پوج
 ء بل دوہی ء بیت ایش ء جاڑی گشت - میریہ ء جس یک
 پیم نہ انت بلکن ڈر ڈرنت ہے پیم ء لے دیں ہم باز ڈرنت
 طیب ایشی علاج ء چہ بنفشہ - نیلوفر - گل سہر - او کاسنی ء
 پر کنت - اے دراء کون و دل روگ ء دارنت - بیش ء کونین
 و گولی پہ تپ ء سنگ ء خاطر ء دات انت بے اے المی میں
 جے کہ کونین اے تپ ء نہ سذیت - بے آئی زورا گیت - پرا ہم اے وارو
 ہم دگوشانی سرء خرابیں اثر در دنت - نوں چہ کونین ء شرتر دارو جوڑ
 لگ بوتکاں پنخو کہ کلورو کون او ایدگہ - اکاں شپا وہرے کس ء
 را میریہ بگیت تہ آڑا کلورو کونین ء یک گولی ء گوں ڈسپرن ۶

ہوری ء دیگ بیت (اے مزین مردم ء دلخ انت) صوب ء نادر ء پندر
 ء برگ الی انت - موسمی تپ ء مزین سوب ہشک آئی ہیں
 کنگ انت - اگاں گسانی کردوگواں خاک ء کھڈ بخت تہ آمان ء دھب دیگ
 بیت - اگاں کھڈ مزن بنت امپ دیگ مر بنت تہ آمانی تہا ملیرا ء
 یگجگ لوہیت - ہر کسی گس ء کہ باگ ات انت آکاواں دگھاس، ہریت
 ادوری آن مالی بخت تاکہ ہشک بانانی تہا روت کرت کنت۔ شپ
 رکلہ (مچھردانی) جنگ بیت تہ باز شرانت -

لاپ شود (ہیضہ)

لاپ و دل

اے دیل چہ ہا ترسناکیں دیلاں چہ یکے کہ اپج مردم ء را روہی دیگ
 چشیں ترسناکیں نادراہی آنی ارش بازسک ء بیت - لاپ شود چہ یک غامی
 جس ء سوب ء تالان بیت کہ اے گوں درگ ء چہ آن مردمان تباروت
 ہے جس آنی جان ء تہا روگ ء سہی روچ ء مردم نادراہ ء بیت - باز
 اے نادراہی کلاکانی تہا مردم ء پھرات اد گوں باز ترندی ء دیما روت
 اوہے ہوش ہم بیت کہ نادراہی دت ء را ہ روچ ء تہا پذرکت

اے دیل و نشانی ایشنت کہ نارواہ و پدماں پردل و روت او پو آپے
 تنکین لائک بوج ہم اہج اے نارواہی و مردم و بان و پو آپ
 باز درکیت پیشکا نارواہ و تن سک تنک کنت اگاں نارواہ و علاج زوت
 کنگ مر بیت تہ آہتیں کلاکان تہا مریت ۔ ہر دیں کہ نارواہ اسپتال و
 برگ بیت تہ ڈاکسرا دل و آڑا سوچن و جنت او دادماں کرگیں آپ
 آئی جان و تہامان گیجیت تاکہ آپ و کتی پوردر کنگ ببیت بیسنہ و نارواہ
 و اہج سر و بگرتاں پار و کنگ و تیوگیں جسم جان چو آپ و سارت
 بیت آئی جان و گرمی ۹۱۲۶ و چہ ۵۰۵ و کیت ۔ آئی چم تہا روت
 او دیم و پزردگ و بیت او آئی رنگ نیل شریت باز نارواہ آئی لاپ سک
 درد ہم کنت اگاں یک مردم و راہینہ بگیت تہ آڑا زوتاں زوت
 اسپتال و برگ بیت ۔ اگاں ہنچیں جاگے کہ او و اسپتال مر بیت تہ
 ڈاکسرو یا طیب و را آرگ ببیت ۔ نارواہ و علاج و دیر مر بیت چیا کہ
 اے نارواہی ہج مہلت و نہ دنت ۔ نارواہ و گس و مردمان و ہاند ات
 کہ آواز پھرنو بکنت ۔ نارواہ و پچ و رزنانان و چہ جس کشوکیں درمان
 و شری پیک و ساپ کنگ بیت ۔ بوجان و چہ پچون و چیر کنگ

بیت تاکہ کمک آدانی سرءُ نہ نذنت۔ گس ءِ آپ درکنو
 جو ءِ سرءُ نینائل چٹ دیگ بیت۔ ہر دیں کہ بیضہ مومم بیت
 وتارا حک جنگ الی انت۔ درگی میں چی آن ءِ چہ مکسان رکھینگ
 ہم باز الی انت۔ سر دیں وردن درگ نہ بنت سترتگیں نیوگ ءِ درگ
 چہ پھریز کنگ بیت۔ بازار ءِ بہا بوڈکیں۔ کپ کرتگیں نیوگ اد درامیں
 دشی (مٹھاں) ہم درگ باز خراب انت۔ مان ءِ گوں۔ پیاز بیہو یا
 سرکہ درگ شرنٹ۔ دار چینی۔ کلنپراد پوٹا جوز ءِ گرم ءِ ورت
 ایشی تیل ہم رسیت کہ آپہ درمان ءِ دڑ ءِ درگ ءِ بیت۔ ہے تیل
 گس ءِ ایر کنگ شرانت۔ پھریز ءِ خاطر ءِ سحب ءِ ایشانی لہتیں
 پٹ گوں شکر ءِ یک جاہ کنگ د درگ ہم شرانت۔

ہماری مطبوعات

قیمت	مصنف کا نام	نام کتاب	نمبر شمار
۳ / ۵۰	عطا شاد	جوانسال حصہ اول	-۱
۲۸ / ۰۰	میر گلزار خان مری	جوانسال حصہ دوم	-۲
۱۵ / ۰۰	میر گل خان نصیر	بلوچستان کی کہانی	-۳
		شاعروں کی زبانی	
۴۵ / ۰۰	میر گل خان نصیر	بلوچی رزمیہ شاعری	-۴
۴۵ / ۰۰	میر گل خان نصیر	بلوچی عشقیہ شاعری	-۵
۳۰ / ۰۰	کمال الدین احمد	صحافت وادی	-۶
۲۰ / ۰۰	عبدالقادر اشیر	آئینہ خان	-۷
۴ / ۰۰	ترجمہ عبدالغفار ندیم	پریوں کی کہانیاں	-۸
۴ / ۰۰	ترجمہ عبدالغفار ندیم	بلوچی عشقیہ کہانیاں	-۹
۴ / ۰۰	ترجمہ عبدالغفار ندیم	قدیم بلوچی کہانیاں	-۱۰
۶ / ۰۰	ڈاکٹر انعام الحق کورٹر	بلوچستان میں فارسی شاعری	-۱۱
۳ / ۰۰	گل محمد ناطق مکرانی	جوہر معظم	-۱۲
۶ / ۰۰	علیم احمد علیسی	دیوانِ علیم	-۱۳
۶ / ۰۰	ذکیہ سردار خان	سرست بلوچستان	-۱۴
۱ / ۲۵	بشیر احمد بلوچ	لہ و گراناز (اردو انگریزی)	-۱۵
۷ / ۰۰	ملک محمد سعید دہوار	بلوچستان ماقبل تاریخ	-۱۶
۲ / ۵۰	عبدالرحمن عوز	نغمہ کوہسار	-۱۷
۴ / ۰۰	میجر موکلا ترجمہ محمد بیگ بلوچ	بلوچی گرامر	-۱۸

بلوچے اکیڈمی کوئٹہ